

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Overzichtskaart	6
Wandelen op Kreta	10
Landschappen en natuurlijke regio's	22
8000 jaar eilandgeschiedenis	26
Kretenzische flora	28
Standplaatsen en bezienswaardigheden	36
Toeristische informatie	48

Het noordwesten van Kissamos tot Chania

1 Tigani Balos	54
2 Grote rondwandeling over het schiereiland Rodopou	56
3 Van Nopigia naar Ravdoucha	60
4 Tussen Sirikari en Polyrinia	63
5 Rondom Katsomatados	66
6 De rondwandeling van Milia	71
7 Door de Delianakloof	74
8 Van Stavros naar de grotkapel Agios Georgios	76
9 Van Moni Gouverneto naar Moni Katholiko	79
10 Rondwandeling om Douliana	82

Midden in de Witte Bergen

11 Nationaal park Samariakloof	84
12 Gingilos, 2080 m	90
13 Melindaou, 2133 m	94

De zuidkust tussen Paleochora en Plakias

14 Van Krios Beach naar Agios Ioannis	97
15 Van Sougia naar Lissos	99
16 Rondwandeling door de Lissoskloof	102
17 Kaap Tripiti, 405 m	104
18 Van Sougia naar de Polifimosgrot	108
19 Door de Agia-Irnikloof	111
20 Door de Figoukloof	115
21 Proefwandeling door de Samariakloof	117
22 Van Agia Roumeli naar Loutro	120
23 Van Agios Ioannis naar Agios Pavlos	125
24 Van Chora Sfakion naar Loutro	127
25 Door de Aradenakloof	130
26 Rondwandeling van Chora Sfakion via Anopolis en Loutro	136
27 Kleine rondwandeling van Loutro via Finix	141

28	Door de Imbroskloof	144
29	Rondwandeling van Plakias via Mirthios	149
30	Om kaap Kako Mouri	152
31	Rondwandeling over de Preveli Beach	155

Centraal-Kreta met Psiloritismassief en Matala

32	Wandeling rond Argiroupolis	159
33	Van Mili naar Xiro Chorio	162
34	Psiloritis, 2454 m	164
35	Kamaresgrot, 1627 m	168
36	Door de Rouwaskloof naar Agios Ioannis, 938 m	171
37	Van Ano Asites naar de Prinos-hut, 1050 m	175
38	Van Agia Galini naar Pitsidia	177
39	Red Beach	180
40	Mystical View	182
41	Agiofarango	185
42	Van Lentas naar de Trachoulas Beach	187
43	Van Agios Ioannis naar het klooster Moni Koudouma	190
44	Kofinas, 1231 m	192

Agios Nikolaos en Ierapetra

45	Rondwandeling over de Karfi, 1141 m	195
46	Door de Havga Canyon	198
47	Kritsakloof	200
48	De rondwandeling van Kavousi	203
49	Afendis Stavromenos, 1476 m	208
50	Dasaki Farangi	211
51	Rondwandeling door de Pefkikloof	213
52	Van de Moni Kapsa naar Perivolakia, 300 m	216

De oostkust tussen Palekastro en Xerokambos

53	Van Vai naar Palekastro	219
54	Petsofas, 255 m	224
55	Door de Chochlakieskloof naar de Karoumes Beach	226
56	Van Zakros naar Mavros Kambos	228
57	Dodendal 1	231
58	Dodendal 2	235
59	Rondwandeling over de Skopeli, 395 m, naar de Pelekitagrot	238
60	Van Kato Zakros naar Xerokambos	241

	Register	244
--	----------------	-----

Wandelen op Kreta

Vereisten

De meeste wandelingen gaan over duidelijke paadjes en paden. Dat neemt echter niet weg dat enkele wandelingen tredzekerheid en richtinggevoel vereisen. Denk erom dat de omstandigheden bij ongunstig weer aanzienlijk zwaarder kunnen worden. Om de diverse vereisten beter te kunnen inschatten zijn de nummers van de wandelingen in verschillende kleuren aangegeven:

Gemakkelijk Deze routes zijn merendeels voldoende breed, niet al te steil en ook bij slecht weer redelijk veilig begaanbaar. Ze zijn ook voor kinderen en ouderen zonder problemen te bewandelen.

Tamelijk moeilijk Deze paadjes en bergpaden zijn overwegend smal en kunnen over korte gedeelten al enigszins geëxponeerd zijn. Alleen tredzekere bergwandelaars moeten zich hieraan wagen. Korte passages kunnen hogere eisen aan het oriëntatievermogen stellen.

Moeilijk Deze bergpaden en muilezelpaden zijn vaak smal en steil. Hier en daar kunnen ze zeer geëxponeerd zijn. Bij traverses over losse stenen bestaat gevaar voor uitglijden, in sommige gevallen zal men ook zijn handen moeten gebruiken. Dat betekent dat alleen ervaren, fitte bergwandelaars, tredzeker en zonder hoogtevrees, zich aan deze routes moeten wagen, die bovendien een goed oriëntatievermogen vereisen.

In kloven moeten soms ruige puinvelden worden overgestoken (hier de Samariakloof).

Opgegeven tijden en hoogteverschil

De opgegeven tijden betreffen alleen de wandeltijden – zonder rust- of fotopauzes. In de kop van elke wandeling is de totale wandelduur aangegeven. Het opgegeven hoogteverschil is de optelsom van de hoogteverschillen tijdens de wandeling, inclusief de stijgingen na een daling.

Eten en drinken

Bij iedere wandeling vindt u in de samenvatting de horecagelegenheden vermeld, bovendien is met een symbool aangegeven of u onderweg langs een taverna, snackbar of iets dergelijks komt.

Gevaren

De meeste wandelingen volgen duidelijke paden. Ongebaand terrein, klimpassages of gedeelten van routes die wandelaars met hoogtevrees dienen te worden afgeraden, worden apart vermeld. In het hooggebergte kunnen plotseling opkomende wolken het zicht aanzienlijk beperken. Bergwandelingen in de Witte Bergen en het Psiloritismassief moet u alleen bij stabiel weer maken. Zware

Vistaverna in het vakantiedorp Loutra.

Symbolen

	met bus/boot bereikbaar		kerk, kapel, klooster
	eet-/drinkgelegenheid onderweg		archeologische site
	geschikt voor kinderen		watermolen
	plaats met eet-/drinkgelegenheid		grot
	eet- en drinkgelegenheid		camping
	schuilhut, schuilplaats		picknickplaats
	aangelegde parkeerplaats		brug
	busaansluiting		uitkijkplaats
	aanlegplaats voor boten		opvallende boom
	top		bron
	pas, col		waterreservoir, cisterne
	afslag		zwemgelegenheid

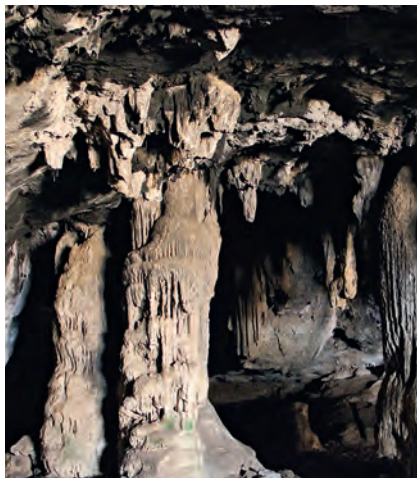
Naar de kloosters op het schiereiland Akrotiri

Het schiereiland ten noordoosten van Chania heeft meteen drie bezienswaardige kloosters te bieden. Het oudste hiervan is Moni Katholiko, dat woest romantisch tegen een rotswand boven een kleine kloof gebouwd is en op een bekoorlijk geplaveid paadje te bereiken is. Een uitgesproken weerbare indruk maakt het bij het beginpunt van de wandeling gelegen Moni Gouverneto. Moni Agia Triada, aan de toegangsweg, heeft veel aan de stijl van de Italiaanse Renaissance te danken; het museum herbergt een waardevolle verzameling ikonen. Een van de hoogtepunten van deze korte wandeling is de grot Arkoudiotissa (Berengrot) – ze heeft haar naam van een druipsteen, die inderdaad op een beer lijkt.

Beginpunt: Moni Gouverneto, 254 m. Vanaf de National Road is de route het schiereiland Akrotiri op niet bewegwijzerd. Neem de afslag naar het centrum van Chania en volg dan de wegwijzers naar de luchthaven. Kort hiervoor houdt u links aan naar Agia Triada en bereikt van daar na nog eens 4 km het klooster Gouverneto.

Hoogteverschil: 260 m klimmen en dalen elk.

Zwaarte: comfortabel geplaveid pad tot aan het klooster Katholiko, het uitstapje naar de zee leidt door een goed begaanbare kloof. Hierbij moet een steil eindje in de bedding van de kloof omlaag worden geklauterd. Wilt u de Beren- en de Johannisgrot verkennen, dan is een zaklamp aan te bevelen.

Druipstenen in de Berengrot.

Eten en drinken: onderweg geen.

Openingstijden: het klooster Agia Triada (entreegeld) is 's zomers dagelijks vanaf 8 uur tot zonsondergang voor bezoekers geopend, 's winters 8-14 uur en van 16 uur tot zonsondergang. Gouverneto (entreegeld) is vanaf Pasen tot medio oktober geopend, ma., di. en do. 9-12 en 17-19 uur; za. 9-12 en 17-20 uur; zo. 5-12 en 17-20 uur; 's winters 's middags een uur korter. Het buitenterrein van het klooster Katholiko en de Beren- en de Johannisgrot zijn altijd toegankelijk.

Combinatiemogelijkheid: deze wandeling kan met wandeling 8 van Stavros naar de kapel Agios Georgios worden gecombineerd.

Vanaf de grote parkeerplaats voor **Moni Gouverneto (1)** wandelt u het houten hek door de met cipressen en moerbeibomen begroeide kloostertuin in

en op het door een zware muur omgeven kloostercomplex af. U laat de kloosteringang rechts liggen en bereikt na enkele schreden een col, van waar u op de Kretenzische Zee kunt uitkijken. Rechts van u herinnert een gedenkteken aan de gevallen in de Tweede Wereldoorlog. Ook het gedenkteken blijft rechts liggen, u volgt een aanvankelijk met steenslag bedekt, weldra van treden voorzien en geplaveid pad omlaag een dal in. Met steeds de zee voor u komt u na ruim tien minuten bij vervallen breukstenen huizen, waarbij zich de ingang tot de **druipsteengrot Arkoudiotissa (2)**, 188 m, bevindt. Midden in de grot groeit onder het roetzwarte plafond een ca. 5 m hoge stalagmiet, die met wat fantasie aan een beer doet denken. Tegen de linkervand van de grot is een kleine kapel gebouwd. Archeologische vondsten hebben laten zien dat de grot al in pre-Minoïsche tijd een heiligdom was.

Moni Katholiko (3)

Arkoudiotissa (2)

Arkoudiotissa (2)

Moni Gouverneto (1)

Moni Gouverneto (1)

254 m

254 m

0

0.50

1.40 h

Vanaf de Berengrot volgt u het geplaveide pad verder omlaag, u komt voorbij een van breukstenen gebouwd rondhuis en hebt verder een wondermooi uitzicht op het rotsachtige kustlandschap. Onder u opent zich een kloof, waardoor u naar de zee zult wandelen. Maar eerst bereikt u **Moni Katholiko (3)**, 76 m. De vroegere kloosterkerk van het al in de 16e eeuw wegens herhaalde overvallen van zeerovers verlaten klooster is direct in een grot ingebouwd, maar de toegang is in de regel afgesloten. Ca. 15 m voor de pittoreske klokkengevel (zonder klok) bevindt zich links de lage ingang van de Johannisgrot, die ca. 150 m diep de berg in reikt. Na ca. 40 m komt u bij twee mooi gevormde stalagmieten, een daarvan is bijna

80

10 m hoog. Daarna wordt de grot nauwer en komt u alleen in gebukte houding verder.

Voor de afdaling in de beneden het klooster gelegen **kloof** kunt u kiezen uit twee mogelijkheden. Ofwel u gaat de imposante boogbrug over die over de hier nauwe kloof is gespannen, en daalt aan het eind daarvan op een tamelijk steil paadje naar de kloofbedding af. Of u daalt voor de klokkengevel de treden af en tussen een bijgebouw en een gewelfkelder door, hierna klautert u niet zo heel steil over gladgeslepen rots omlaag de kloof in en wandelt dan onder de brug door. In de kloofbedding leidt een steenachtig maar goed begaanbaar paadje naar een kleine rotsbaai aan de zee, van waar eens de plunderende zeerovers naar het klooster trokken. Aan de linkerzijde staan nog resten van een overkoepeld botenhuis.

Hiervandaan bereikt u

over rotsen de oude **steengroeve (4)**, waar men de stenen voor het klooster Gouverneto vandaan haalde. Maar voor een bad leent de steile rotskust zich minder goed. Na een stemmige rustpauze op de rotsen wandelt u langs dezelfde route naar het **klooster Gouverneto (1)** terug.

Op het geplaveide pad naar het klooster Katholiko.

16 Rondwandeling door de Lissoskloof

2.10 uur

De kleine canyon van Sougia

Sinds meer dan 2000 jaar leidt een pad door de kloof van Lissos, destijds net als nu vanuit Sougia de kortste landverbinding naar het antieke Lissos. Deze wandeling heeft echter niet de vroeg-hellenistische Asklepiostempel tot doel (zie wandeling 15), maar leidt nog een stuk verder door de goed begaanbare kloof en dan in een wijde boog door het stille heuvelland weer naar Sougia terug.

Beginpunt: Sougia, 1 m. Om er te komen zie wandeling 15.

Hoogteverschil: 250 m klimmen en dalen elk.

Zwaarte: niet al te moeilijke kloofwandeling, het daarna volgende pad is

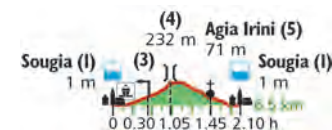
weliswaar op sommige plaatsen gemarkeerd, maar vereist toch enig oriëntatievermogen.

Eten en drinken: onderweg geen, diverse taverna's in Sougia.

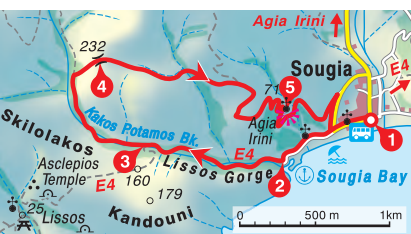
De rondwandeling begint in **Sougia (1)** bij de taverna Galini (bushalte). Van daar wandelt u op de oeverweg in westelijke richting voorbij nog meer taverna's naar de tien minuten verderop gelegen **haven (2)**.

Voor de aanlegplaats voor veerboten houdt u rechts aan en komt voorbij een paar in het water dobberende vissersboten. Achter een grote rots vlak voor de rotskust vindt u naast een geitenkraal de ingang tot de **Lissoskloof**. Na een kleine 100 m zult u over een gladgeslepen rots moeten klauteren, in het verdere verloop van de welig met oelanderstruiken begroeide kloofbedding wandelt u om diverse grote rotsblokken en knelpunten heen.

De markantste passage van de kloof bereikt u bij een ca. 50 m hoge licht **overhangende rotswand**, een nauwe doorgang laat u verder gaan. Kort hierna kan een volgende nauwe doorgang links op een paadje worden gepasseerd. Ca. vijf minuten na de overhangende rots leidt links de **E4 (3)** de kloof uit (geel-zwarte markering).

Maar u blijft rechtdoor gaan in de kloofbedding, die nog steeds tamelijk goed begaanbaar is. Een kwartier later klimt u over een steile van ongeveer een meter hoog, twee minuten later mag u nogmaals over een rots heen klauteren.

De kloof begint iets wijder te worden. Ca. 25 minuten na de aftakking van de E4 bereikt u een ca. 2,5 m hoog rotsblok dat in de droge beekbedding staat. Steenmannetjes en rode markeringstekens attenderen u op een paadje naar rechts, dat u naar een **col (4)**, 232 m, volgt. Hiervandaan wandelt u een paar minuten licht omlaag door een klein dal, dat weldra in zuidelijke richting naar de zee toe buigt. Ons pad gaat echter weer licht omhoog. Geitenpaadjes zorgen ondertussen voor enige verwarring, steenmannetjes en rode stippen helpen u op het juiste pad te blijven. Intussen hebt u uitzicht op de Libische Zee. U bereikt een **beekbedding** die alleen na regenval water bevat. Volg deze naar rechts en ga na 5 m meteen weer linksaf omhoog. Met steeds de zee voor ogen steekt u

Overhangende rotswand in de kloof van Lissos.

op het paadje diagonaal de helling boven het beekdal over. Voor u komt het strand van Sougia in zicht, blijf op markeringen letten. Het pad leidt een eind langs een draadafrastering en komt bij een geitenkraal ten slotte uit op een landbouwweggetje. Hierop rechtdoor omlaag gaand bereikt u de kapel **Agia Irini (5)**, 71 m. Vanaf het plein ervoor kijkt u op de haven neer.

Vanaf de kapel volgt u het pad verder omlaag. In de bocht naar links erbeneden staat naast een fontein een schaduwrijke picknicktafel. Aan de rand van het dorpje Sougia komt het steenslagpad op een weg uit. Rechts aanhoudend bereikt u hierop bij de grote dorpskerk weer de havenweg, die u naar het centrum van **Sougia (1)** terugbrengt.